

Zadání:

Žáci C a D

1. Zpracujte samostatně text „Struktura a fungování zájmových skupin“. Poznamenejte si nejdůležitější informace v bodech do sešitu. (10 minut)
2. Diskutuj a srovnej své poznámky se svým spolužákem, který zpracoval stejný text. Eventuálně doplň jeho poznámky. (5 minut)

Vedle politických stran jsou stále důležitějšími a vlivnějšími aktéry veřejného dění **zájmové skupiny**, které se snaží prosazovat své cíle. Ve srovnání s programem politických stran se mohou cíle takovýchto skupin omezovat na **omezenější a konkrétnější zájmy** sledující např. problémy životního prostředí, emancipace žen, prosazování zájmů zaměstnanců nebo zaměstnavatelů, osob znevýhodněných apod. Podstatným rozdílem mezi zájmovou skupinou a politickou stranou jsou rozdílné cíle. Stranám jde o získání moci a s tím spojenou možnost řídit chod státu. Zájmová skupina oproti tomu vytváří **tlak na politiku** zvolené ve funkcích a na státní orgány a přesvědčuje je o nutnosti prosazovat cíle, které skupina sdílí. Zájmová skupina vychází z přesvědčení, že k prosazení konkrétního zájmu je nutné propojení více osob a soustředěná snaha většího kolektivu. Příslušníci zájmové skupiny pak logicky prosazují své zájmy souběžně s dalšími skupinami sdílejícími názor opačný. Prosazování zájmů skupin je spojeno s existencí lobbingu, na nějž nemusí být nahlíženo v negativních souvislostech. Úkolem lobbistů je představovat cíle skupin a přimlouvat se za jejich prosazování u osob s politickou odpovědností v rozhodujících funkcích – například poslanců. Zájmové skupiny uplatňují svůj vliv i v dalších institucích, které ovlivňují dění ve společnosti – například médiích. Ve srovnání s politickými stranami je zájmová skupina organizována na jiných základech.

Zájmová skupina nemá registrované členy a ke svému fungování nepotřebuje registrované stanovy. Její příznivci neplatí stanovené poplatky, což ovšem neznamená, že na činnost zájmové skupiny nemohou přispívat. Zájmová skupina rovněž nemá jasně danou strukturu a hierarchii. Své představitele si často nevolí, jakkoli se kolem vedoucích osob sdružuje. Své programové cíle neschvaluje na sjezdech.

Existence zájmových skupin má své sympatizanty i odpůrce. Zmiňována jsou následující pozitiva a negativa: existence zájmových skupin přispívá k rozšiřování politické diskuse. Mohou do veřejné diskuse vnášet témata, která jsou politickými stranami opomíjena. Veřejnosti nabízejí argumenty pro zaujetí postojů. Přispívají ke komunikaci mezi volenou reprezentací a občany v čase, kdy neprobíhají volby. Kritici oproti tomu upozorňují na to, že zájmové skupiny posilují nerovnost, neboť k prosazování vlivu posilují hlas pouze těch, kteří mohou finančně dotovat kampaně. Zájmy dobře organizované menšiny jsou prosazovány na úkor celé společnosti. Představitelé zájmových skupin deklarují reprezentaci společenského zájmu, nicméně k zastupování zájmů nejsou zvoleni a oproti voleným politikům jim chybí mandát vzešlý z demokratických voleb.